



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích, projednal ve veřejném zasedání konaném dne 29. března 2017 v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Pfeiferové a soudců JUDr. Davida Čejky a Mgr. Petra Žandy **odvolání obžalovaného** [redacted], nar. [redacted] v [redacted], trvale bytem [redacted] čp. [redacted] t.č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici [redacted] a **odvolání poškozené nezletilé** [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], [redacted] čp. [redacted], proti rozsudku Okresního soudu v Chrudimi ze dne 24. ledna 2017, č.j. 7 T 181/2016-500, a rozhodl takto:

I.

*Z podnětu odvolání poškozené se napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. řádu **zrušuje ve výroku, jímž byla poškozená nezl. [redacted] odkázána se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních a podle § 259 odst. 3 tr. řádu se znovu rozhoduje tak, že podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaný povinen zaplatit na náhradě nemajetkové újmy poškozené nezletilé [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted] částku [redacted] Kč.***

Podle § 229 odst. 2 tr. řádu se poškozená nezl. ██████████ odkazuje se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

V ostatních výrocích zůstává napadení rozsudek nezměněn.

II.

Odvolání obžalovaného se podle § 256 tr. řádu **zamítá**.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný uznán vinným zločinem týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1,2 písm. d) tr. zákoníku, za což mu byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání tří roků nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu dvou let a současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 25.5.2012, č.j. 3 T 80/2012-39 a z rozsudku Okresního soudu v Chrudimi ze dne 24.10.2012, č.j. 2 T 135/2012-64, ve vztahu k nimž byl souhrnný trest uložen, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poškozená nezl. ██████████ byla se svým nárokem na náhradu nemajetkové újmy odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Dle skutkových závěrů okresního soudu se obžalovaný uvedeného jednání dopustil tím, že v období nejméně od měsíce ██████████ roku 2009 včetně do období konce roku 2011, převážně o víkendech, v obci ██████████, okres ██████████, v domě čp. ██████████, při vědomí negativního přístupu a nevhodného jednání k nezletilé ██████████, nar. ██████████ ze strany ostatních členů domácnosti, zejména ██████████, nar. ██████████, zemřelé ██████████ 2015, týral nezletilou, kterou měl ve výchově tak, že ji soustavně, s četností i několikrát týdně častoval hrubými a vulgárními výrazy, hanlivě se vyjadřoval o její inteligenci a vzhledu, nepřiměřeně, bezdůvodně či z malicherných důvodů ji trestal jednak políčky a jednak úderý otevřenou dlaní do hlavy, do tváře, ranami páskem, kabelem, ramínkem a klackem po těle, a to i za to, že o něm řekla, že užívá drogy, že nedojedla jídlo či pro její pomočování, a tímto jednáním způsobil nezletilé pohmožděniny těla, vyhrožoval nezletilé užitím fyzického násilí vůči ní, v případě, že se někomu svěří s jeho chováním vůči ní či s jeho konzumací psychotropních látek, omezoval ji v pohybu tím, že ji z důvodu jejího provinění přikazoval, aby se zdržovala v místnosti pro ní

určené, a to i po nepřiměřeně dlouhou dobu, kdy tak navíc jednal s vědomím, že jmenovaná bude nucena močit a vykonávat stolici do připravené nádoby, kterou poté musela odnášet a mýt, nutil ji jíst velké porce jídla, ačkoli věděl, že nezletilá další stravu odmítá, omezoval nezletilou v jejím styku s mladší sestrou [REDAKCE] či ji naopak, i přes její žaludeční nevolnost a zvýšenou teplotu nutil, aby si se svou sestrou hrála, přičemž jeho jednání působilo společně s jednáním dalších příslušníků domácnosti na nezletilou negativně, zvýraznilo její disharmonický vývoj a napomohlo k rozvoji syndromu týraného dítěte především v oblasti psychické.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání obžalovaný, a to do výroku o vině i do výroku o trestu. Vyslovil nesouhlas s tím, že by se skutek stal a popř., že by se jej dopustil on, nesouhlasí ani s právní kvalifikací skutku. Poukazuje na to, že nezletilá [REDAKCE] byla v pěstounské péči paní [REDAKCE] a právě na ní přecházejí práva rodičů ohledně výchovy, obžalovaný se tak nemohl dopustit zločinu, za který byl odsouzen, když nezletilou neměl ve výchově a to, že by osoba, která žije ve stejném domě, měla pouze z tohoto důvodu jinou osobu tam žijící ve výchově, nelze opřít o žádné ustanovení právních předpisů. Nebyla zde tedy ani faktická výchova, aby se mohl obžalovaný dopustit zločinu, pro který byl uznán na vinu. Pokud jde o výpověď svědkyně [REDAKCE], považuje ji za nepravdivou a diametrálně se odlišující od výpovědí ostatních svědků. Z výpovědi je zřejmé, že svědkyně má k obžalovanému negativní vztah, došlo mezi nimi ke konfliktům a výrazně se liší výpověď svědkyně v přípravném řízení a u soudu. Skutečnost, že svědkyně měla vidět na [REDAKCE] modřiny, nepotvrdil žádný jiný svědek. Nikdo také nepotvrdil, že by obžalovaný měl [REDAKCE] nadávat, svědkyně [REDAKCE] uvedla, že jednou slyšela křičet obžalovaného, ale vícekrát slyšela paní [REDAKCE]. I svědkyně [REDAKCE] uvedla, že většinou křičela babička, vulgární výrazy ze strany obžalovaného nebyly. Svědkyně [REDAKCE] uvedla, že obžalovaný nikdy nemluvil o [REDAKCE] špatně a nikdo ze svědků nepotvrdil, že by obžalovaný poškozené nadával nebo se k ní choval vulgárně. Pokud jde o fyzické týrání, to nebylo potvrzeno žádným ze svědků a pokud jde o soustavnost, i to bylo vyvráceno výpovědí znalkyně, která uvedla, že nebylo prokázáno déletrvajícím fyzickým násilím, připustila pouze výjimečné trestání. Žádné skutečnosti neplynou ani z výpovědi ošetřující lékařky. Pokud bylo [REDAKCE] nařizeno jít do pokojíčku, bylo to ze strany paní [REDAKCE], navíc nebylo prokázáno, že by tam byla zamykána a nemohla chodit na záchod. Pokud jde o výpověď [REDAKCE], tuto považuje za nevěrohodného svědka se sklony ke zveličování, přizpůsobování si pravdy až lhaní. K těmto závěrům dospěla i znalkyně, která uvedla, že nějaký základ tam bude, ale připustila, že to, že [REDAKCE] byla zamykána v pokoji, mohlo být tak, že pouze šla do pokoje, ale zamykání a nemožnost odchodu na záchod si již vymyslela. Syndrom týraného dítěte byl spíše nedostatečnou péčí, což však nelze přičítat obžalovanému, který ji v péči neměl. Z výpovědi [REDAKCE] nelze vycházet, neboť není zřejmé, kdy mluví pravdu a kdy si vymýšlí. Dle obžalovaného se skutek nestal, žádný ze svědků mimo nevěrohodné [REDAKCE] a poškozené nepotvrdil, že by se tak stalo, naopak to bylo vyvráceno. Proto by mělo být trestní stíhání obžalovaného zastaveno.

Obžalovaný pak ještě doplnil své odvolání v tom směru, že okresní soud nesprávně uložil souhrnný trest, a to z toho důvodu, že tresty uložené rozsudky

Okresního soudu v Pardubicích a v Chrudimi, ve vztahu k nimž byl souhrnný trest ukládán, podlely amnestii prezidenta republiky z 1.1.2013, tresty byly prominuty, o čemž bylo rozhodnuto a dle § 43 odst. 4 tr. zákoníku se ustanovení o souhrnném trestu neužije, pokud je dřívější odsouzení takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, což je tento případ. proto souhrnný trest neměl být ukládán.

Odvolání podala proti rozsudku okresního soudu také nezletilá poškozená [REDAKCE] prostřednictvím své zmocněnkyně. Poukazuje na to, že obstatat znalecký posudek na posouzení nároku poškozené na vzniklou nemajetkovou újmu navrhovala, což však bylo soudem zamítnuto. Postup dle § 229 odst. 1 tr. řádu zde nepřichází v úvahu, neboť se nejedná o škodu v majetkové sféře, ale o nemajetkovou újmu, jejímž smyslem je právě to, aby o ní bylo rozhodnuto již v trestním řízení a poškození nebyli vystavováni riziku vzniku druhotné újmy způsobené zdlouhavým následným vyšetřováním a neustálým oživováním si negativních prožitků. Přesná výše způsobené nemajetkové újmy je podstatná okolnost spáchání shora uvedené trestné činnosti a orgány činné v trestním řízení by tuto okolnost měly zkoumat stejně pečlivě jako ostatní okolnosti. Není oprávněné tvrzení, že by se zadáním potřebného znaleckého posudku protáhlo trestní řízení, obzvláště za situace, kdy byly zadány ostatní posudky v této věci. Je také nepochybné, že opakovaným výsledkem poškozeného v civilním řízení bude jeho újma ještě prohlubována. Proto navrhla, aby byl napadený rozsudek zrušen a věc vrácena okresnímu osudu k doplnění dokazování. U veřejného zasedání pak zmocněnkyně svůj návrh změnila v tom směru, že stanovení výše nemajetkové újmy zásahem do osobnostních práv poškozené se odvíjí od volné úvahy soudu, proto navrhla, aby byl poškozené přiznán nárok na nemajetkovou újmu ve výši [REDAKCE] Kč s odkazem na zdůvodnění daného nároku, které je ve spise založeno.

Krajský soud z podnětu podaného odvolání ve smyslu ustanovení § 254 odst. 1 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, jakož i správnost postupu řízení, jež jeho vydání předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad a dospěl k závěru, že odvolání obžalovaného důvodné není, zatímco odvolání poškozené je částečně důvodné.

Napadený rozsudek vzešel z řízení, v němž bylo postupováno podle trestního řádu a v němž nedošlo k žádným podstatným vadám, zejména pokud by mohly mít vliv na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obhajoby. V takto provedeném řízení okresní soud vykonal řadu důkazů nutných pro zjištění skutkového stavu věci, přičemž tyto důkazy zhodnotil jednotlivě i ve vzájemných souvislostech.

Skutková zjištění soudu prvého stupně jsou správná a mají oporu v provedeném dokazování. Okresní soud ve věci provedl poměrně rozsáhlé důkazní řízení, přičemž při hodnocení důkazů postupoval zcela v souladu s ustanovením § 2 odst. 5,6 tr. řádu a odůvodnění rozhodnutí pak zcela odpovídá požadavkům zakotveným v ustanovení § 125 odst. 1 tr. řádu. Okresní soud zcela přesvědčivým a velice podrobným a pečlivým způsobem rozebral jednotlivě provedené důkazy,

kteřé vždy hodnotil v souladu s tím, co z nich skutečně vyplývalo, nedopustil se žádných logických nepřesností či úvah, které by z provedených důkazů nevyplývaly a tyto pak podrobil i logickému zhodnocení v jejich celkovém souhrnu. Krajský soud proto může na velice podrobné a přesvědčivé odůvodnění rozsudku okresního soudu zcela odkázat, neboť se s jeho závěry naprosto ztotožnil.

Pokud jde o námitky obžalovaného uplatněné v podaném odvolání, tyto shledal krajský soud neopodstatněnými. V daném případě bylo jednání obžalovaného prokázáno přímou usvědčující výpovědí nezletilé poškozené [REDAKCE], která v přípravném řízení za účasti obhájce obžalovaného velice detailně popsala jejich soužití i jednání obžalovaného vůči ní. Poškozená hovořila jak o bití ze strany obžalovaného, o svém strachu z obžalovaného i o modřinách, potvrdila, že na ni obžalovaný křičel, používal i vulgární výrazy, dával jí facky, byla opakovaně zavírána v pokojíčku i delší dobu, nemohla jít ani na záchod a potřebu vykonávala do odpadkového koše. Byla trestána i za to, že se počůrávala. Ve škole se jí děti smály, že smrdí, chtěla se koupat častěji, ale obžalovaný ani babička jí to nedovolili.

Výpověď poškozené, která byla u hlavního líčení v souladu s procesními předpisy přečtena, však není jediným přímým důkazem, naopak koresponduje s výpovědí svědkyně [REDAKCE], která rovněž popsala chování obžalovaného k poškozené v době, kdy jejich domácnost navštěvovala. Krajský soud nezjistil žádné zásadní rozpory mezi její výpovědí v přípravném řízení a u hlavního líčení, na drobný rozpor byla dotázána a ten vysvětlila, nebylo však důvodu této výpovědi nevěřit. Jednak daná výpověď zapadá do rámce dalších provedených důkazů, podporuje verzi poškozené a nebylo zjištěno, ani to nebylo možné, aby se poškozená s touto svědkyní na nějaké verzi domluvily. Kromě toho výpověď poškozené odpovídá i tomu, co uváděla sociálními pracovníci po nástupu do Diagnostického ústavu v [REDAKCE], i to co uváděla znalkyni, kdy v základu tak, jak je popsán děj ve skutkové větě, jde o situace, které poškozená popisuje neustále shodně. Byť znalkyně z oboru psychologie připustila, že poškozená může svou výpověď zkreslovat či zveličovat, zejména pokud jde o četnost útoků a jejich kvantitu, přesto v základu označila její výpověď za pravdivou, a to v tom rozsahu, jak je pojat do skutkové věty. Okresní soud velice pečlivě hodnotil právě výpověď poškozené v kontextu se závěry znalkyně a tomu pak přizpůsobil i popis skutkové věty. Rozhodně však nelze ze závěrů znaleckého posudku dovozovat, že by poškozená byla nevěrohodnou svědkyní či že by byla vedena pomstychtivostí, naopak určité zkreslení výpovědi je dáno její osobností, avšak znalkyně potvrdila, že pokud poškozená hovořila o tom, že byla vulgárními výrazy ponižována, mlácena, zavírána, nucena k jídlu, omezována v kontaktu s kamarády, lze tato tvrzení považovat za pravdivá, sporná je jen jejich četnost. Nicméně nelze přehlédnout ani skutečnost, že právě i jednání obžalovaného spolu s jednáním ostatních členů domácnosti, zejména pak pěstounky paní [REDAKCE] působilo zejména v psychické oblasti na poškozenou negativně, bylo pro ni traumatizující, zvýrazňovalo její disharmonický vývoj, čímž u ní došlo k rozvoji syndromu týraného dítěte.

Obžalovaný sice popírá, že by se popsaným způsobem k poškozené choval, avšak jeho obhajoba je vyvrácena právě výpovědí nezletilé poškozené i svědkyně [REDAKCE], která byla osobně přítomna některým jednáním obžalovaného vůči poškozené a podpůrně je pak jeho chování v určitém rozsahu potvrzováno i výpovědí svědkyň [REDAKCE] a [REDAKCE]. Je nepochybné, že takovéto jednání se většinou odehrává za zavřenými dveřmi, proto jiní nezúčastnění svědci těžko mohli být svědky většiny útoků a nevhodných jednání obžalovaného, nicméně i jejich výpovědi dokreslují celkový obraz toho, jak se obžalovaný a dále pak i pěstounka chovali k poškozené. Pokud by totiž nedošlo k úmrtí pěstounky, nepochybně i ona by stanula vedle obžalovaného v pozici obžalované, která se rovněž výraznou měrou na daném jednání podílela. Daná skutečnost však nemá vliv na to, že se takto choval i obžalovaný a rozsah jeho jednání byl prokázán důkazy, jak je správně zhodnotil okresní soud.

V dané souvislosti pak nelze pominout ani znalecké posudky z oboru psychiatrie a psychologie zpracované na obžalovaného, z nichž jednoznačně vyplývají charakteristické rysy osobnosti obžalovaného, který je osobnostní emočně nevyváženou s tendencí k impulzivnímu jednání a se sklony k agresí jak verbální, tak fyzické, přičemž postrádá potřebné pocity viny či výčitek a jeho vztah k poškozené byl evidentně záporný. Kromě toho obžalovaný nezvládá zátěžové situace, reaguje na ně impulzivně a agresivně a využívá právě i vulgárních a sprostých výroků a nadávek, ale používá i fyzickou agresí. I znalkyně z oboru psychiatrie pak uzavírá, že obžalovaný má velmi nízkou toleranci k frustraci a velmi nízký práh pro spuštění agresivního chování, kdy nároky na něho kladené svěřením dvou nezletilých dětí do výchovy vedly k prohloubení subjektivních potíží a k zvýšené agresivitě, ke zvýraznění chybějícího soucitu s blízkou osobou a nerespektováním sociálních norem. Kromě toho znalkyně uvedla, že u něho byl prokázán sklon k zneužívání návykových látek v rozsahu již syndromu závislosti na psychoaktivních látkách, jako je pervitin, alkohol či marihuana. Tedy i závěry těchto znalců vypovídají mnohé o osobnosti obžalovaného, která je nevyvážená, emočně labilní s výraznými sklony k agresivnímu jednání i k vulgárním projevům, což je plně v souladu s ostatními shora zmíněnými důkazy, které takové chování obžalovaného prokazují.

Všechny tyto shora zmíněné důkazy, které navíc podrobně rozebral ve svém odůvodnění rozhodnutí okresní soud, naprosto jednoznačným způsobem prokazují míru i intenzitu jednání obžalovaného vůči poškozené.

Ani krajský soud neměl důvodu pochybovat o pravdivosti a věrohodnosti výpovědi poškozené, neboť tato není osamocená, naopak je podporována řadou dalších důkazů v podobě svědeckých výpovědí, ale i listinných důkazů a zejména osobnost poškozené je pak podrobně zhodnocena ve znaleckém posudku z oboru psychologie zpracovaného PhDr. Jindřiškou Lejskovou.

Jak správně konstatoval okresní soud a jak plyne z ustálené judikatury, za „týrání“ je považováno takové jednání pachatele, které se vyznačuje zlým nakládáním buď s osobou blízkou nebo jinou osobou, s níž pachatel žije ve

společném obydlí, jímž pachatel se zřetelem k formě použitého násilí a jeho následků projevuje hrubší stupeň necitelnosti a bezohlednosti, takové jednání se vyznačuje určitou trvalostí popřípadě i soustavností, přičemž se nevyžaduje, aby blízké osobě vznikla újma na zdraví, ale musí jít o jednání, které blízká osoba pro jeho hrubost, bezohlednost nebo bolestivost pocítuje jako těžké příkoří (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 2 Tz 1/83 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2011, sp.zn. 7 Tdo 1177/2011).

V tomto konkrétním případě je nepochybné, že obžalovaný se opakovaně ve vztahu k poškozené dopouštěl naprosto hrubého a necitelného jednání, když nezletilou poškozenou častoval hrubými a vulgárními výrazy, ponižoval ji, znehodnocoval její sebevědomí, často jí i fyzicky napadal fackami či políčky, dokonce i kabelem, často ji zavíral v místnosti, nesměla se stýkat s kamarády, apod. Jeho jednání poškozená vnímala velice úkorně, měla z obžalovaného strach, byla neustále ve stresu, ve škole se jí kamarádi smáli, že smrdí a nepochybně jí hluboce kleslo sebevědomí v důsledku neustálého ponižování, negativního vyjadřování se k jejímu vzhledu či inteligenci.

Vzhledem ke shora naznačené definici „týrání“ lze tedy uzavřít, že se v tomto případě nepochybně jednalo o chování vyznačující se shora citovanými znaky. K námitce obžalovaného, že neměl poškozenou svěřenu do své péče a nemohl se tak předmětného zločinu dopustit, lze uvést, že tyto námitky nemohou obstát s ohledem na ustálenou judikaturu. Byť byla poškozená svěřena do pěstounské péče paní [REDAKCE], přesto se obžalovaný na její výchově podílel, když žil s poškozenou i pěstounkou ve společné domácnosti a ani on sám nesporeoval, že se na výchově podílel. Skutečnost, že neměl úředně svěřenu poškozenou do své péče, však nemá za následek zbavení se trestní odpovědnosti za daný zločin týrání. Jak totiž vyplývá např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 11 Tdo 393/2012 ze dne 12.7.2012, tak pro závěr o naplnění skutkové podstaty trestného činu týrání svěřené osoby podle § 198 tr. zákoníku není podstatné, jak byl založen stav péče o týranou osobu nebo její výchova. Postačí i faktická péče o takovou osobu či její výchova, aniž by se vyžadovalo soudní rozhodnutí o jejím svěření do péče pachatele či jiný formalizovaný úkon. Z toho jednoznačně vyplývá, že obžalovaný, který se evidentně na výchově a péči o poškozenou podílel, mohl z tohoto pohledu, byť poškozenou neměl úředně svěřenu do své péče, naplnit všechny zákonné znaky označeného zločinu týrání svěřené osoby ve smyslu ustanovení § 198 tr. zákoníku.

Pokud jde o délku doby, po kterou mělo k jednání obžalovaného docházet, jak bylo naznačeno již výše, tak soudní praxe považuje za rozhodující pro posouzení tohoto znaku nejen celkovou dobu týrání, ale přihlíží i ke konkrétnímu způsobu provedení činu, intenzitě týrání, jeho četnosti, apod., přičemž v závislosti na konkrétních okolnostech není vyloučeno, aby i doba několika měsíců naplnila tento zákonný znak (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 8 Tdo 105/2008). V daném případě bylo chování obžalovaného velmi časté, intenzivní s projevy necitelnosti i hrubosti ve vztahu k poškozené, která byla od [REDAKCE] 2009 do konce roku 2011 vystavena týrání ze strany obžalovaného. Pokud tedy způsob chování

a jednání obžalovaného ve vztahu k poškozené trval více jak dva roky, pak rozhodně lze takovou dobu považovat za znak podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 198 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku. Je logické, že týrání netrvá nepřetržitě dvacet čtyři hodin denně a že v daném období se mohla vyskytnout i období tzv. klidu, nicméně z popisu poškozené jednoznačně vyplývá, že k atakům obžalovaného docházelo poměrně často, poškozená žila v neustálém strachu a napětí a právě toto napětí způsobovalo zejména psychické trauma u poškozené, které vyústilo až v syndrom týrané osoby.

Obžalovaný jednal v úmyslu přímém ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť chtěl porušit zájmy chráněné trestním zákoníkem. Jednání obžalovaného velmi nepříznivě působilo zejména na psychiku poškozené, kdy poškozená musela jeho jednání po dlouhou dobu pociťovat pro jeho celkovou hrubost i bezohlednost jako těžké příkoří. Pokud obžalovaný nepříznivě působil jak na psychickou tak i na tělesnou stránku poškozené, je třeba takové jednání považovat za týrání svěřené osoby páchané po delší dobu a takové jednání naplňuje všechny zákonné znaky tohoto zločinu a obžalovaný si musel být následků svého jednání velmi dobře vědom.

Okresní soud tedy správně posoudil jednání obžalovaného v souladu se zákonem, kdy dané jednání vykazuje všechny zákonné znaky zločinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1,2 písm. d) tr. zákoníku.

Pokud jde o uložený trest, ani v případě tohoto výroku odvolací soud neshledal žádné pochybení. Okresní soud respektoval všechny zásady pro ukládání trestu uvedené v § 39 tr. zákoníku, a pokud uložil souhrnný trest odnětí svobody v trvání tří roků nepodmíněně, pak nelze hovořit o tom, že by takový trest byl s přihlédnutím k povaze a závažnosti jednání obžalovaného, ale i s přihlédnutím k hodnocení jeho osoby, k jeho osobním, rodinným a majetkovým poměrům, s přihlédnutím ke způsobu života obžalovaného a možnostem jeho nápravy, ale i s přihlédnutím k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem, jako trest nepřiměřeně přísný.

Obžalovanému nesvědčí žádná polehčující okolnost, přitěžující okolností je předchozí trestná činnost obžalovaného. Obžalovanému byl ukládán trest v sazbě od dvou do osmi let. Pokud přihlédneme k charakteru spáchané trestné činnosti, velmi vysokému stupni společenské škodlivosti jednání obžalovaného, jeho dlouhodobosti i způsobeným následkům, kdy jednání obžalovaného působilo negativně na poškozenou, především v tom směru, že zvýrazňovalo její disharmonický vývoj ve složce emoční a spolupůsobením dalších pečovatелů pak došlo i k rozvoji syndromu týraného dítěte, pak lze přisvědčit okresnímu soudu, že je na místě působit na obžalovaného již důrazným trestem, a to trestem odnětí svobody v nepodmíněné formě. Trest byl správně uložen jako souhrnný blíže spodní hranici zákonné trestní sazby a nelze hovořit o tom, že by se jednalo o trest nepřiměřený či dokonce přísný. Podmínky pro odklad trestu ani krajský soud neshledal s ohledem na shora uvedené skutečnosti. Jednání obžalovaného bylo hrubé, necitelné, dlouhodobé, intenzivní,

což se nepochybně na psychice poškozené muselo výrazným způsobem odrazit. Proto je třeba takové projevy agrese a hrubého i necitelného jednání postihnout důraznější formou.

K námitkám obžalovaného, že neměl být ukládán souhrnný trest z důvodu zahlazení předchozích odsouzení, ve vztahu k nimž byl souhrnný trest ukládán z důvodu amnestie prezidenta republiky z 1.1.2013, rovněž nebylo možné považovat za opodstatněné.

Nyní posuzované trestné činnosti se obžalovaný dopustil před vynesemím rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 25.5.2012, č.j. 3 T 80/2012-39, kterým byl uznán vinným pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice dozorem. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu dvou let. Rozsudek nabyl právní moci dne 18.9.2012. Z připojeného spisu Okresního soudu v Pardubicích, sp.zn. 3 T 80/2012 krajský soud zjistil, že obžalovaný daný trest odnětí svobody nenastoupil a tento skutečně podlehl amnestii prezidenta republiky ze dne 1.1.2013. Nicméně pokud jde o trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, tak tento dosud vykonán nebyl s ohledem na to, že obžalovaný v mezidobí nastoupil trest odnětí svobody v nepodmíněné formě, čímž došlo k přerušení běhu tohoto zákazu a nový konec tohoto trestu je předběžně stanoven na 20. říjen 2018. Vzhledem k této skutečnosti tedy nelze na celé odsouzení pohlížet jako na odsouzení zahlazené, neboť jeden z uložených trestů dosud zahlazen nebyl, a to trest zákazu činnosti, proto lze ve vztahu i k tomuto odsouzení ukládat souhrnný trest.

Pokud jde o druhé odsouzení, ve vztahu k němuž byl souhrnný trest ukládán, jde o rozsudek Okresního soudu v Chrudimi ze dne 24.10.2012, č.j. 2 T 135/2012-64, kterým byl obžalovaný uznán vinným přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a),b) tr. zákoníku, přičemž došlo k upuštění od uložení souhrnného trestu odnětí svobody právě ve vztahu ke shora citovanému rozsudku Okresního soudu v Pardubicích, sp.zn. 3 T 80/2012, když trest uložený tímto rozsudkem byl považován za dostatečný. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 24.10.2012.

Z ustálené judikatury vyplývá, že pokud došlo k upuštění od uložení souhrnného trestu, pak tato skutečnost nemá účinky zahlazeného odsouzení ve smyslu ustanovení § 43 odst. 4 tr. zákoníku, neboť z ustanovení § 44 tr. zákoníku, který zakotvuje možnost upuštění od uložení souhrnného trestu nevyplývá, že by s tímto postupem byly takové účinky spojeny jako je tomu např. u upuštění od potrestání. K tomu pak lze odkázat i na rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26.10.2005, sp. zn. 5 Tdo 100/2005, z něhož vyplývá, že výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 37 tr. zák. (nyní § 44 tr. zákoníku) je výrokem o trestu, který je třeba v případě ukládání souhrnného trestu podle § 35 odst. 2 tr. zák. (nyní dle § 43 odst. 2 tr. zákoníku) zrušit. Shledá-li soud potřebným uložit

souhrnný trest proto, že posuzovaný trestný čin obviněný spáchal nejen v souběhu s trestným činem, za který mu již jiným rozsudkem byl pravomocně uložen trest, ale i s trestným činem dalším, ohledně něhož bylo dalším rozsudkem za podmínek § 37 tr. zák. (nyní § 44 tr. zákoníku) upuštěno od uložení souhrnného trestu, nemůže se omezit jen na zrušení výroku o trestu, jímž byl obviněnému trest prvním rozsudkem uložen, nýbrž musí za podmínek § 35 odst. 2 tr. zák. (nyní § 43 odst. 2 tr. zákoníku) zrušit i výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu obsažený v navazujícím rozsudku.

Ze shora uvedených důvodů proto okresní soud nepochybil, pokud k oběma těmito rozhodnutím ukládal souhrnný trest. Trest byl ukládán za více trestných činů, tedy jak za nyní projednávaný zločin ohrožený sazbou od dvou do osmi let, tak i za sbíhající se přečiny, jak jsou vyjmenovány shora u rozsudků, ve vztahu k nimž je souhrnný trest ukládán. Správně byl trest ukládán dle nejpřísnějšího ustanovení, tedy § 198 odst. 2 tr. zákoníku, a byl-li trest uložen ve výši tří roků nepodmíněně, když spodní hranice je dva roky, pak se rozhodně nejedná o trest ani nepřiměřený ani přísný.

Okresní soud správně zařadil obžalovaného pro výkon trestu do věznice s dozorem za užití moderačního ustanovení s tím, že v tomto typu věznice již obžalovaný nyní vykonává trest odnětí svobody, když s těmito závěry se krajský soud rovněž ztotožnil.

S ohledem na uložený souhrnný trest byl pak z původního zrušeného rozsudku Okresního soudu v Pardubicích sp.zn. 3 T 80/2012 převzat i výrok o dalším uloženém trestu, a to trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu dvou let. Správně pak okresní soud zrušil i oba výroky o trestech z rozhodnutí Okresního soudu v Pardubicích a v Chrudimi, ve vztahu k nimž souhrnný trest ukládal.

Pokud jde o námitky poškozené uplatněné v podaném odvolání, s těmito se krajský soud ztotožnil, pokud jde o důvod uplatněného nároku, k jinému názoru však dospěl ohledně jeho výše.

Z obsahu spisu vyplývá, že nezletilá poškozená ██████████ zastoupená zmocněnkyní uplatnila svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy řádně a včas. Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že okresní soud chybně používal odkaz na ustanovení nového občanského zákoníku účinného od 1.1.2014, avšak ke vzniku nemajetkové újmy a k jednání obžalovaného došlo ještě za účinnosti starého občanského zákoníku účinného do 31.12.2013. Dalším důvodem pak byla skutečnost, že k rozvoji disharmonického vývoje a rozvoji syndromu týraného dítěte vedlo jednání obžalovaného ve spojení s jednáním dalších osob žijících ve společné domácnosti s obžalovaným a dále pokud jde o znalecký posudek navrhovaný poškozenou, pak dokazování v tomto směru by zjevně přesáhlo potřeby trestního řízení, když důkazní břemeno leží na poškozené, která má povinnost uvést a doložit

veškeré své nároky, avšak její nárok dostatečně podložen nebyl. S těmito závěry okresního soudu se krajský soud neztotožnil.

Nárok na náhradu nemajetkové újmy byl do trestního řádu zaveden zákonem č. 181/2011 Sb. s účinností od 1.7.2011 a tomu právě odpovídá i postavení poškozeného, který je oprávněn navrhnout kromě náhrady škody, aby mu v odsuzujícím rozsudku bylo přiznáno i právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Za nemajetkovou újmu se považuje příkoří, které se projevuje i jinde než na majetku, například v osobní sféře a za způsobenou nemajetkovou újmu vzniká soukromoprávní odpovědnost, v jejímž rámci za ni odpovídá ten, kdo ji způsobil, přičemž existence zavinění i jeho formy může mít vliv na formu a míru zadostiučinění, které může mít v závislosti na povaze porušeného práva podobu reparace peněžité i nepeněžité (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.6.2013, sp.zn. 8 Tdo 46/2013).

V daném případě došlo k zásahu do osobnostní sféry poškozené, a to za účinností starého občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., proto je třeba z této právní úpravy vycházet. Oblast nemajetkové újmy je zahrnuta v ustanovení § 11 a 13 starého občanského zákoníku, kdy zejména ustanovení § 13 realizuje právo na ochranu fyzické osoby a osobnosti a tímto je stanoveno i právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. S ohledem na ustanovení § 43 odst. 3 tr. řádu, kdy v adhézním řízení je možné navrhnout uložení povinnosti obžalovanému nahradit nemajetkovou újmu jen v penězích, nepřichází nepeněžní reparace nemajetkové újmy v trestním řízení v úvahu. Z ustanovení § 13 starého občanského zákoníku vyplývá, že pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1, zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích (viz § 13 odst. 2 obč. zák.). Pokud jde o způsob rozhodnutí o výši náhrady nemajetkové újmy v penězích, tuto upravuje § 13 odst. 3 obč. zák., a to tak, že ji určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo. Přitom je třeba vzít v úvahu i ustanovení § 136 obč. zák., podle něhož lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy. V této souvislosti není třeba provádět žádné další důkazní řízení, když podstatné skutečnosti, z nichž je možné nárok na nemajetkovou újmu dovodit, jsou obsaženy již v trestním spise a navrhovaný znalecký posudek jde nad rámec stanoveného návrhu, neboť v té době by postačovalo v případě zjištění škody na zdraví pouze bodové ohodnocení, zatímco nyní dle nové právní úpravy této oblasti zakotvené v novém občanském zákoníku by bylo třeba na nemajetkovou újmu na zdraví, tj. např. bolestné či ztížení společenského uplatnění, apod. požadovat znalecký posudek z oboru nemajetkové újmy, který zpracovávají specializovaní znalci dle schválené Metodiky Nejvyššího soudu ČR. Tato situace však s ohledem na skutečnost, že věc je posuzována dle starého občanského zákoníku, nenastává, proto nebylo třeba žádný znalecký posudek zpracovávat.

Z těchto shora uvedených důvodů je tedy třeba, aby soud nejprve zkoumal, zda poškozený utrpěl nemajetkovou újmu ve smyslu § 13 odst. 1 obč. zák., která

vznikla poškozenému v důsledku trestného činu obžalovaného vůči němuž byl nárok uplatněn, a v případě, že se o nemajetkovou újmu jedná, posuzuje, zda dosahuje takové intenzity, kdy se již nejví postačujícím jen morální zadostiučinění podle § 13 odst. 1 obč. zák., ale při splnění podmínek § 13 odst. 2 obč. zák. má poškozený nárok na její náhradu v penězích. Musí se tedy jednat o takový zásah, který je objektivně způsobilý vyvolat nemajetkovou újmu a který spočívá v porušení nebo ohrožení osobnosti fyzické osoby, musí se jednat o zásah neoprávněný, resp. protiprávní a musí být dána příčinná souvislost mezi oběma uvedenými předpoklady (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2014, sp.zn. 6 Tdo 347/2014).

O snížení důstojnosti poškozené osoby půjde tam, kde vzhledem ke konkrétní situaci, ve které k zásahu do osobnostních práv došlo, jakož i s přihlédnutím ke konkrétní poškozené osobě, lze spolehlivě dovodit, že by nastalou nemajetkovou újmu vzhledem k intenzitě a trvání škodlivého následku, spočívajícího ve snížení její důstojnosti, pocítovala jako závažnou zpravidla každá fyzická osoba nacházející se na místě a postavení poškozeného (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.10.2009, sp.zn. 30 Cdo 4431/2007). Tyto podmínky lze v tomto konkrétním případě nepochybně dovodit, neboť zásah do osobní integrity poškozené v důsledku dlouhodobého týrání v podobě jak fyzického, tak psychického ze strany blízké osoby, by v obdobných případech stejně úkorně a poníženečně vnímala každá jiná dívka stejného věku.

V dané věci krajský soud dospěl k závěru, že shora zmíněné podmínky ustanovení § 11 a 13 obč. zák. pro poskytnutí nemajetkové újmy v penězích byly splněny a proto nebylo na místě odkazovat poškozenou s jejím nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních. Jednáním obžalovaného, který poměrně výrazným způsobem a opakovaně zasáhl do osobnostní sféry poškozené a významně tak ovlivnil její disharmonický rozvoj zejména v emoční oblasti, došlo k hrubému a poměrně zavrženíhodnému zásahu do jejích základních práv, jako jsou lidská důstojnost, soukromý a rodinný život, a to ve smyslu čl. 1 a čl. 10 odst. 1,2 Listiny základních práv a svobod. V daném případě se jednalo o zásah do osobnostních práv nezletilé, který byl závažný, a nepochybně tím došlo k snížení její důstojnosti ve značné míře, přičemž zjevně není postačující morální zadostiučinění.

Na daném závěru nic nemůže změnit ani fakt, že dle závěrů znaleckého posudku z oboru psychologie zpracovaného PhDr. Jindřiškou Lejskovou se měly vedle obžalovaného na negativních následcích způsobených poškozené, které vedly ke vzniku syndromu týraného dítěte, podílet i další osoby žijící s ní ve společné domácnosti, zejména pak pěstounka paní [REDAKCE]. Svou míru zavinění na daném stavu, který výrazně negativně ovlivnil disharmonický vývoj poškozené, zejména ve složce emoční nepochybně měl i obžalovaný a proto lze o jeho povinnosti k úhradě vzniklé nemajetkové újmy rozhodnout samostatně a není třeba z tohoto důvodu poškozenou odkazovat na občanskoprávní řízení.

V této souvislosti je třeba zmínit i fakt, že závažnost zásahu obžalovaného do osobnostní integrity nezletilé poškozené, a tedy i závažnost a rozsah nemajetkové újmy jí způsobené, vyjadřuje již samotný fakt, že skutek obžalovaného byl kvalifikován jako zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1,2 písm. d) tr. zákoníku. Svůj význam pak má i sekundární újma, která nezletilé poškozené vznikla v souvislosti s vyšetřováním této trestné činnosti, tedy důsledky tzv. sekundární viktimizace, neboť byla nucena se podrobit, a to i opakovaně úkonům trestního řízení.

Vzhledem k tomu, že u poškozené nepochybně ze shora uvedených důvodů vznikla nemajetková újma, kdy došlo k výraznému zásahu do její osobnostní sféry, je na místě přiznat jí právo na náhradu této vzniklé nemajetkové újmy v penězích, přičemž s ohledem na dosavadní judikaturu, která se postupně vyvíjí, kdy např. u případů znásilnění páchaných na nezletilých osobách, které trvaly delší dobu a byly spáchány více útoky, byly přiznány nároky ve výši [REDAKCE] Kč, pak v tomto konkrétním případě s ohledem na skutečnost, že jednání obžalovaného bylo dlouhodobé, poměrně časté a občas také provázené i hrubým násilím, se pak jeví jako odpovídající výše [REDAKCE] Kč. Tato částka odpovídá nejenom okolnostem, za kterých docházelo k hrubému porušování základních práv poškozené, ale jeví se jako souladná i s obecnou zásadou přiměřenosti (proporcionality) neboli spravedlivé únosnosti. Tato zásada z pohledu obžalovaného znamená, že opatření přinesená v podobě omezení základního práva obžalovaného se nesmí dostat do nepoměru s užitekem, který byl omezením základního práva dosažen. Z tohoto pohledu proto uložené opatření obstálo v testu proporcionality a nezatěžuje obžalovaného nadměrně, resp. zatížení není pro něho neúnosné. Pochopitelně lze předpokládat, že přiznanou částku nebude obžalovaný schopen uhradit jednorázově, nicméně je v souladu s citovanou zásadou spravedlivé únosnosti, aby obžalovaný s ohledem na všechny okolnosti případu byl zatížen finanční povinností ve prospěch poškozené po určitou část svého života. Navíc obžalovaný je stále v produktivním věku, není nikterak výrazně zdravotně indisponován, může tak dosahovat odpovídajících příjmů, mít zajištěn stálý příjem, a je tak v jeho možnostech nemajetkovou újmu hradit, byť třeba postupně či ve splátkách.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti proto krajský soud k odvolání poškozené zrušil rozsudek okresního soudu toliko ve výroku o náhradě škody (nemajetkové újmy) a sám rozhodl tak, že obžalovaný je povinen zaplatit poškozené nezletilé [REDAKCE] nemajetkovou újmu v penězích ve výši [REDAKCE] Kč. Se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy pak byla poškozená odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Ve všech ostatních výrocích zůstal napadený rozsudek nezměněn. Odvolání obžalovaného bylo shledáno nedůvodným, a proto bylo podle § 256 tr. řádu zamítnuto.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

Nejvyšší státní zástupce a obviněný však mohou proti tomuto rozhodnutí podat dovolání. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Dovolání se podává u okresního soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Navrácení lhůty k podání dovolání není přípustné. Dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.

O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR v Brně.

V dovolání musí být vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 3 tr. řádu) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů napadá a čeho se odvolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) nebo § 265b odst. 2 tr. řádu, o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda jej podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného.

Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

V Pardubicích dne 29. března 2017

**JUDr. Šárka Pfeiferová v. r.
předsedkyně senátu**

Za správnost: 